

**Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Mariana Rejewskiego
w Bydgoszczy**

ul. Marii Skłodowskiej – Curie 4

tel. 341 30 74, fax / tel. 341 19 84

www.pbw.bydgoszcz.pl

e-mail: pbw@pbw.bydgoszcz.pl

KANAŁ BYDGOSKI

**Zestawienie bibliograficzne adnotowane opracowane
na podstawie wydawnictw zwartych i artykułów z czasopism
oraz wydawnictw ciągłych dostępnych w Pedagogicznej Bibliotece
Wojewódzkiej im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy**

Opracowała: Jadwiga Grabarska

Bydgoszcz 2014

WYDAWNICTWA ZWARTE

1. **ATLAS Historyczny Miast Polskich.** T. 2, Kujawy. Z. 1, Bydgoszcz / red. Antoni Czachorowski. – Toruń : Uniwersytet Mikołaja Kopernika, 1997. – 39 s. + 21 map.

Sygnatury: M 129247og

Przedstawiono w zarysie historię i znaczenie Kanału Bydgoskiego. W części kartograficznej zawarto liczne plany miasta Bydgoszczy, w tym z XVIII i XIX wieku. Dołączono wskazówki bibliograficzne do historii Bydgoszczy oraz opisy planów i reprodukcji.

2. **BANACH, WOJCIECH**

Nad Starym Bydgoskim Kanałem : Na podstawie dawnych pocztówek i fotografii / Wojciech Banach. – Bydgoszcz : Muzeum Kanału Bydgoskiego, 2007. – 129 s.

Sygnatury: p 149168

Książka zawiera rys historyczny Starego Kanału Bydgoskiego, przedstawia jego usytuowanie oraz krótko opisuje miejsca i obiekty położone wzdłuż Kanału. Pozycja jest bogato ilustrowana reprodukcjami pocztówek i zdjęć, głównie z I połowy XX wieku, pochodzących ze zbiorów autora. Zaletą książki jest umieszczenie równoległego tekstu w języku angielskim i niemieckim.

3. **BYKOWSKI, WŁODZIMIERZ**

Bydgoszcz – miasto nad wodą : Szlaki wodne i wypoczynek wokół nich / Włodzimierz Bykowski. – Bydgoszcz : Apeiron, 2007. – 48 s.

Sygnatury: p 151734 / 94(438)A/Z(036)

W książce znajdziemy zarys historii Kanału Bydgoskiego, jednak dominuje temat współczesnego wykorzystania Kanału i jego walorów turystycznych. Opisany został szlak wodny Kanału Bydgoskiego, trasy spacerowe oraz rowerowe wzdłuż Kanału. Książka bogato ilustrowana.

4. **CHMARA, ANITA**

Siedem wieków z biegiem Brdy / [aut. tekstów Anita Chmara et al. ; fot. Tomek Czachorowski et al.]. – Bydgoszcz ; Warszawa : Gazeta Pomorska Media. – 80 s. : (Album bydgoski ; t. 5)

Sygnatury: p 151662 / 94(438)A/Z

Tom 5 Albumu Bydgoskiego jest zbiorem relacji o życiu bydgoszczan. Rozdział pierwszy poświęcony jest zagadnieniom związanym z Kanałem bydgoskim oraz genezie powstania Muzeum Kanału Bydgoskiego. Pozycja bogato ilustrowana.

5. **DZIEJE** Bydgoszczy : calendarium / [red. nauk. Zenon Guldon] ; Bydgoskie Towarzystwo Naukowe. – Bydgoszcz : Państw. Wydaw. Naukowe, 1968. – 186 s.
Sygnatury: p 45372, M 45373, M 45374, M 45375

Calendarium historii Bydgoszczy od pradziejów do roku 1965. Zamieszczono dane o powstaniu Kanału Bydgoskiego i pracach przy jego rozbudowie do wybuchu I wojny światowej. Wyszukanie informacji ułatwia indeks rzeczowy i indeks osób. Dołączono wykaz ważniejszej literatury.

6. **ENCYKLOPEDIA** Bydgoszczy. T. 1 / red. nacz. Włodzimierz Jastrzębski. – Bydgoszcz : Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy, 2011. – 395 s.
Sygnatury: p 155113 / 94(438)A/Z

Encyklopedia składająca się z działów tematycznych. W obrębie działów alfabetyczny układ haseł. Hasła o Kanale Bydgoskim i jego służach znajdują się w dziale środowisko. Wskazówki bibliograficzne pod poszczególnymi hasłami.

7. **HISTORIA** Bydgoszczy. T. 1, Do roku 1920 / pod red. nauk Mariana Biskupa ; [aut. M. Biskup et al.] ; Bydgoskie Towarzystwo Naukowe. – Warszawa ; Poznań : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1991. – 720 s.
Sygnatury: p 121157

W książce bardzo dużo miejsca poświęcono historii Kanału Bydgoskiego do roku 1920. Informacje łatwe do wyszukania dla osób korzystających z przejrzystego spisu treści i dołączonych indeksów: nazw geograficznych i etnicznych oraz osobowego. Rozbudowane przypisy i duża ilość ilustracji. Spis treści dodatkowo w języku rosyjskim, niemieckim i angielskim.

8. **IZAJASZ, TOMASZ**

Kanał Bydgoski : 240 lat historii / Tomasz Izajasz. – Bydgoszcz : Muzeum Kanału Bydgoskiego : Wydawnictwo Pejzaż, 2014. – 166 s.
Sygnatury: p 158015 / 94(438)A/Z

Monografia Kanału Bydgoskiego. Dzieje poprowadzone od powstania do współczesności. Poświęcono jeden rozdział Muzeum Kanału Bydgoskiego. Bogato ilustrowana. Dołączono bibliografię i streszczenie w języku angielskim.

9. JELENIEWSKI, MAREK K.

Z biegiem lat, z biegiem Brdy / Marek K. Jeleniewski. – Bydgoszcz : Bydgoski Dom Wydawniczy „Margrafesen”, 2004. – 166 s.

Sygnatury: p 145037

Książka poświęcona roli Brdy i Kanału Bydgoskiego w dziejach miasta, głównie z uwagi na znaczenie gospodarcze i rekreacyjne. Liczne ilustracje podpisane w języku polskim, niemieckim i angielskim. Podobnie streszczenia: w języku angielskim i niemieckim. Przypisy na zakończenie tekstu podstawowego.

10. KABACIŃSKI, RYSZARD

Bydgoszcz : zarys dziejów / Ryszard Kabaciński, Wojciech Kotowski, Jerzy Wojciak ; pod red. R. Kabacińskiego ; Bydgoskie Towarzystwo Naukowe. – Bydgoszcz : Bydgoskie Towarzystwo Naukowe, 1980. – 260 s.

Sygnatury: p 80105, M 80106, M 80107, M 80108, M 81068, M 81069

Książka stanowi zarys dziejów Bydgoszczy od starożytności do połowy lat 70-tych XX wieku. Historia Kanału Bydgoskiego została uwzględniona w aspekcie znaczenia gospodarczego od momentu jego powstania, poprzez okres dwudziestolecia międzywojennego, do wybuchu II wojny światowej.

11. KUCZMA, RAJMUND

Zieleń w dawnej Bydgoszczy / Rajmund Kuczma. – Bydgoszcz : Instytut Wydawniczy „Świadectwo”, 1995. – 146 s.

Sygnatury: p 126994

Książka krótko opisuje historię Kanału Bydgoskiego, ale zgodnie z tytułem skupia się na historii i znaczeniu parku przy Starym Kanale Bydgoskim. Bibliografia w wyborze na końcu książki.

12. MINCER, FRANCISZEK

Dzieje Bydgoszczy do roku 1806 / Franciszek Mincer ; Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Tadeusza Kotarbińskiego. – Zielona Góra : Wydawnictwo WSP, 1992. – 474 s.

Sygnatury: p 125432, M 125433

W książce szeroko potraktowano temat projektów budowy Kanału - polskiego i pruskiego oraz realizacji planów za czasów Fryderyka II. Na końcu pozycji indeks osobowy, nazw geograficznych i etnicznych, bibliografia oraz streszczenie w języku niemieckim.

13. SOBECKI, WŁODZIMIERZ

Bydgoszcz = Bromberg : fragmenty wspólnej polsko-niemieckiej historii wybranej części powiatu bydgoskiego. Cz. 2, Łochowo = Lochau = Lochowe, Białe Błota = Bialoblott, Lisi Ogon = Fuchsschwanz = Steinholz / Włodzimierz Sobecki. – [Bydgoszcz : Włodzimierz Sobecki, 2010]. – 213 s.

Sygnatury: p 156421 / Cz. 2 / 94(438)A/Z

Autor, pasjonat historii regionalnej, opisuje budowę Kanału jako przełomowe wydarzenie dla rozwoju regionu oraz zwraca uwagę na wojskowe znaczenie Kanału Bydgoskiego dla Prus. Książka składa się z części polskojęzycznej i niemieckojęzycznej. W tekście zdjęcia, mapy i bibliografia.

14. SOBECKI, WŁODZIMIERZ

Kanał Bydgoski i Kanał Górnonotecki : historia budowy przełomowej dla rozwoju regionu nadnoteckiego, m. in. Łochowa w gminie Białe Błota i okolicy / Włodzimierz Sobecki ; przy współudz. uczniów i nauczycieli Zespołu Szkół w Łochowie pod kier. dyr. Mirosława Donarskiego. – Łochowo : [Włodzimierz Sobecki], 2014. – 304 s.

Sygnatury: p 158127 / 94(438)A/Z, M 158128

Monografia opisująca historię Kanału Bydgoskiego i Górnonoteckiego oraz współczesność i plany rewitalizacyjne. Temat omówiony został w aspekcie znaczenia gospodarczego, wojskowego, rekreacyjnego, wreszcie edukacyjnego Kanału Bydgoskiego. Liczne zdjęcia, ilustracje, mapy. Bibliografia na zakończenie książki.

15. ŚLĄSKA, GRAŻYNA

Rewitalizacja Kanału Bydgoskiego : ekologiczna lekcja statkiem Solar / Grażyna Śląska, Karol Zieliński ; pod red. Marii Dombrowicz. – Bydgoszcz : Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, 2009. – 48 s.

Sygnatury: M 150936

Książka zawiera podstawowe informacje o historii Kanału Bydgoskiego oraz opisuje walory kulturowe i przyrodnicze rejsu Bydgoskim Węzłem Wodnym.

16. UMIŃSKI, JANUSZ

Bydgoszcz : przewodnik / Janusz Umiński. – Bydgoszcz : „Szlak Brdy”, 1996. – 168 s.

Sygnatury: p 135063, M 135064

Pozycja zawiera zarys historii budowy Kanału, od projektów: polskiego i pruskiego, poprzez realizację do przebudowy Kanału na początku XX wieku.

Wyszukanie informacji ułatwia zamieszczony skorowidz rzeczowo-topograficzny.

ARTYKUŁY Z CZASOPISM I WYDAWNICTW CIĄGLYCH

1. Kanał Bydgoski / Zbigniew Borek // Promocje Pomorskie. – 1998, nr 7, s. 32-33

Relacja z rejsu Kanałem Bydgoskim. Autor omawia trasę i poszczególne śluzy.

2. Kanał Bydgoski, Brda i Noteć w pruskich planach inwestycyjnych w latach 1773-1915 / Agnieszka Woźniak-Hlebionek // Kronika Bydgoska 2001, t. 23, s. 135-144

Opisano szczegółowo projekt budowy Kanału Bydgoskiego oraz przyczyny i realizację kolejnych prac przebudowawczych i naprawczych do początków XX wieku. Wskazówki bibliograficzne w przypisach.

3. Kanał Bydgoski bis / Zdzisław Hojka // Kalendarz Bydgoski 2003, s. 189-190

Artykuł zawiera informacje o niemieckim planie rozbudowy Kanału Bydgoskiego w okresie okupacji hitlerowskiej.

4. Klamra dwóch rzek / Janusz Umiński // Poznaj Swój Kraj. – 1986, nr 6, s. 7-9

Przedstawienie historii Kanału Bydgoskiego od powstania do lat 70-tych XX wieku oraz jego znaczenia gospodarczego w poszczególnych okresach historii Polski. Autor podkreśla rolę Kanału w rekreacji i wypoczynku mieszkańców Bydgoszczy i regionu.

5. Park XXI wieku przy Starym Kanale Bydgoskim? / Zbigniew Przybylak // Kalendarz Bydgoski 1991, s. 53-56

Artykuł poświęcony zieleni wzdłuż Kanału Bydgoskiego, głównie na odcinku tzw. Starego Kanału. Przedstawia wyjątkową wartość parku i konieczność otoczenia go właściwą opieką.

6. Powrót nad Kanał / Marek Radtke // Kalendarz Bydgoski 2002, s. 175-182

Historia Kanału Bydgoskiego od etapu planów do lat 60-tych XX wieku, uwzględniająca jego znaczenie gospodarcze i rekreacyjne.

7. Pożegnanie ze Starym Kanałem // Kalendarz Bydgoski 1972, s. 39-44

Krótką historią Kanału Bydgoskiego w nawiązaniu do faktu zasypywania tzw. Starego Kanału. Szeroko potraktowano temat polskich planów budowy nowej drogi wodnej.

8. Przez śluzy Kanału Bydgoskiego / Zdzisław Mrozek // Kalendarz Bydgoski 1995, s. 186-191

W artykule opisano polskie plany budowy Kanału oraz pruską realizację inwestycji wraz ze znaczeniem Kanału do wybuchu II wojny światowej.

9. Umierający Kanał / Krystyna Romeyko-Bacciarelli // Promocje Kujawsko-Pomorskie. – 2004, nr 6-8, s. 34-35

Artykuł informuje o stanie wód Kanału Bydgoskiego, przyczynach i efektach zanieczyszczenia oraz próbach rozwiązania problemu.

10. W 231. rocznicę Kanału Bydgoskiego (1774-2005) / Krzysztof Bartowski // Materiały do dziejów kultury i sztuki Bydgoszczy i regionu. – 2005, z. 10, s. 35-41

W artykule autor szczegółowo opisuje historię powstania i wykorzystania Kanału Bydgoskiego aż do lat 90-tych ubiegłego wieku. Wskazówki bibliograficzne w przypisach.

11. Z dziejów portów bydgoskich / Aleksander T. Nayda // Promocje Kujawsko-Pomorskie. – 2007, nr 7-12, s. 4-5

Przedstawiono rolę Kanału Bydgoskiego w żegludze i handlu od jego uruchomienia do wybuchu II wojny światowej.